

Vedlegg 2 – Beskrivelse av forholdet mellom Kirkerådet, Kirkerådets leder, Kirkerådets arbeidsutvalg og Kirkerådets direktør

Kirkerådet

Reguleringen av kirkens rettslige stilling har som utgangspunkt at norsk lovgivning ikke har rettslige størrelser eller kategorier som kirken uten videre kan identifiseres eller sammenliknes med. Kirkens rettslige stilling er den eneste av sitt slag. Det er dette som er bakgrunnen for at kirken er betegnet som en særlovregulert størrelse. Siden Den norske kirke er en særlovregulert størrelse er det ikke gitt at analogier uten videre passer.

Kirkemøtet er overordnet Kirkerådet. Det innebærer at Kirkemøtet har anledning til å pålegge Kirkerådet oppgaver, delegere myndighet, instruere og kontrollere Kirkerådet. Kirkerådet er Kirkemøtets utøvende organ, noe som innebærer at det opptrer som en form for styre for rettssubjektet Den norske kirke.

Kirkerådet har ansvaret for at økonomiforvaltningen og økonomistyringen av de midlene som Kirkemøtet disponerer, er forsvarlig.

Kirkerådet er et kollegialt organ som utfører sine oppgaver som et kollegium. Bortsett fra det som særskilt er angitt for Kirkerådets leder og nestleder – og om ingen av dem skulle være til stede, møteleder, har alle medlemmene av rådet de samme rettigheter og plikter.

Kirkemøtet vil kunne holde Kirkerådet ansvarlig ved å kunne skifte rådet ut i funksjonstiden. Mistillitsforslag til Kirkerådets leder eller samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, kan fremmes av minst ett medlem av Kirkemøtet. Kravet om mistillitsvotering skal fremmes innen fire uker før Kirkemøtets samling, og Kirkemøtets kontrollutvalg skal forberede behandlingen av mistillitsforslaget i en særskilt sak.

Kirkerådets leder

Roller og oppgavene til rådets leder fremgår i hovedsak av regler for Kirkerådets virksomhet og reglement for representasjon på vegne av Den norske kirke.

Etter regler for Kirkerådets virksomhet § 2 nr. 3 kan lederen av Kirkerådet beslutte å behandle en sak skriftlig eller i hastefjernmøte hvis det er påkrevd å få avgjort en sak før neste møte, og det enten ikke er tid til å holde et ekstraordinært møte, eller saken ikke er så viktig at et ekstraordinært møte anses som nødvendig.

Kirkerådets leder kan innkalle til et ekstraordinært rådsmøte dersom vedkommende finner det påkrevd, jf. regler for Kirkerådets virksomhet § 4 nr. 1.

Kirkerådets leder har ansvar for å sette opp saksliste for det enkelte møte, jf. regler for Kirkerådets virksomhet § 4 nr. 2, hvilket i praksis vil gjøres i samråd med direktøren. Det gir Kirkerådets leder mulighet til å bestemme at noen saker skal tas opp på sakslisten.

Møter i Kirkerådet ledes av rådets leder eller nestleder. Har begge forfall, velges en særskilt møteleder ved flertallsvalg, jf. regler for Kirkerådets virksomhet § 4 nr. 4. Møteleder kan motsette seg at Kirkerådet treffer vedtak i saker som ikke er oppført på sakslisten. Møteleders stemme er avgjørende ved stemmelikhet i andre saker enn valg, jf. § 7 nr. 1 og 6.

Lederen av rådet skal selv eller ved hjelp av administrasjonen besvare forespørsler fra medlemmer i rådet etter § 6 nr. 2 (såkalte interpellasjoner).

Kirkerådets leder representerer Kirkemøtet mellom dets samlinger. Dette kan delegeres til lederen av Mellomkirkelig råd, lederen av Samisk kirkeråd, nestleder eller direktør/generalsekretær, jf. reglement for representasjon på vegne av Den norske kyrkja pkt. 4.

I saker som Kirkerådet har behandlet, skal lederen uttale seg på vegne av rådet hvis ikke annet er bestemt, jf. delegasjonsreglementet § 3 annet ledd.

Kirkerådets leder ivaretar arbeidsgivers omsorgsplikter overfor preses og skal ivareta arbeidsgivers interesser hvis preses viser seg ute av stand til å utføre sine tjenesteplikter på en forsvarlig måte.. Kirkerådets leder avgjør søknad om permisjon fra preses, jf. personalreglement i Den norske kirke § 25. Preses meddeles ferie og annen tjenestefrihet av Kirkerådets leder, jf. personalreglement for Den norske § 27.

Ved tilsetting av direktør i Kirkerådet avgir Kirkerådets leder forslag til tilsetting til det valgte Kirkerådet, jf. personalreglementet Den norske kirke § 9.

Kirkerådets arbeidsutvalg

Etter regler for Kirkerådets virksomhet § 8 nr. 1 kan Kirkerådet velge et arbeidsutvalg. Arbeidsutvalget kan avgjøre saker av mindre betydning som ikke kan utsettes til neste møte i rådet. Avgjørelsen skal refereres i det første møte etter at avgjørelsen er truffet. En nærmere beskrivelse av arbeidsutvalgets ulike funksjoner finnes i hoveddokumentet i saken.

Andre utvalg oppnevnt av Kirkerådet og Kirkemøtet

Regler for Kirkerådets virksomhet § 8 nr. 2 og 3 fastsetter at Kirkerådet kan oppnevne utvalg til forberedende behandling av saker som hører inn under rådet, til å utføre særskilte verv, til å lede grener av rådets virksomhet og til å utføre særskilte angitte oppgaver innen Kirkerådets ansvarsområde. Slike utvalg kan tildeles avgjørelsesmyndighet i alle saker som er lagt inn under utvalgets mandat hvor ikke annet er bestemt eller følger av lov. I delegasjonsreglementet § 6 er det presisert at myndigheten til slike utvalg klarest mulig bør fremgå av utvalgets mandat.

Kirkemøtet kan også oppnevne råd og utvalg til å ivareta oppgaver som hører inn under Kirkemøtet. Dette var frem til 1. januar 2017 eksplisitt fastsatt i kirkeloven § 24 femte ledd, men ble opphevet ved lov 27. mai 2016 nr. 17 om endringer i kirkeloven (omdanning av Den norske kirke til eget rettssubjekt m.m.), da denne bestemmelsen ble ansett som overflødig. I kirkelovens forarbeider ble det vist til at dette gjelder Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd og at «disse rådene er underlagt Kirkemøtet og kan instrueres av Kirkerådet som har det overordnede ansvar for å forberede saker som skal behandles av Kirkemøtet, iverksette dets beslutninger og lede arbeidet mellom Kirkemøtets samlinger»,¹ jf. bestemmelsen som nå er videreført i kirkeordningen § 30 første og annet ledd.

Kirkerådets direktør

Det følger av kirkeordningen § 30 sjette ledd at organet skal ha en daglig leder. På samme måte som for daglig leder av et kirkelig fellesråd og et bispedømmeråd er meningen med regelteksten å få frem at:

Organene ikke bare er i funksjon når medlemmene er samlet i møte, men at organene ellers *virker ved sin daglige leder som opptrer på vegne av organene.*²

For at Kirkerådet på denne måten skal være i funksjon mellom dets møter, må det altså *virke «ved» eller gjennom sin direktør*. I dette ligger det en rekke oppgaver, som det normalt ikke vil herske tvil om at det er direktøren som har ansvaret for. Det dreier seg for eksempel om avgjørelsesmyndighet i løpende saker av ikke-prinsipiell betydning som ligger til Kirkerådet etter kirkevalgreglene,³ juridisk fortolkning av og veiledning til regelverk fastsatt av Kirkerådet og Kirkemøtet, tilskudds- og økonomiforvaltning innenfor de rammer Kirkemøtet og Kirkerådet setter i budsjett m.m., og ivaretar arbeidsgivers styringsrett i Kirkerådets sekretariat. Det inkluderer også myndighet til å avgi høringsuttalelser av ikke-prinsipiell betydning på vegne av rådet. Denne generelle myndigheten er hjemlet i kirkeordningen og følger ikke av delegasjon fra rådet til direktøren. Dette er likevel synliggjort i delegasjonsreglementet § 4.

Direktøren forestår saksforberedelser til Kirkerådsmøtene og innstiller til vedtak i sakene. Saksforberedelsen skal sikre at Kirkerådet har et tilfredsstillende behandlings- og beslutningsgrunnlag.

Kirkerådets sekretariat har ikke noen selvstendig kompetanse til å fatte beslutninger,⁴ direktøren eller den som har fått videredelegert myndigheten opptrer alltid på vegne av Kirkerådet.

¹ Ot.prp. nr. 64 (1994–1995) side 59.

² Ot.prp. nr. 64 (1994–1995) side 59, vår utheving.

³ F.eks. vedtak med påbud om nytt valgoppgjør ved uttreten i valgperioden og avgjørelser om tvilstilfeller om stemmerett og valgbarhet.

⁴ I forbindelse med sak KM 08/16 om *Veivalg for fremtidig kirkeordning*, som ble behandlet av Kirkemøtet i 2016, anbefalte Kirkerådet på bakgrunn av en høring at «dagens ordning hvor både det demokratisk valgte rådsorganet og det administrative sekretariatet heter Kirkerådet, videreføres, for å understreke at sekretariatet ikke er et selvstendig organ, men gjennomfører de vedtak det valgte rådet har vedtatt.» Kirkemøtet valgte å fatte et kortere vedtak som ikke gikk inn på detaljer som dette, men dette er et uttrykk for Kirkerådets vurdering av spørsmålet i 2016.